

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Deres referanse:
22/314-

Vår dato:
03.03.2022

Vår referanse:
Siri Espe, Interessepolitisk leder
siri@ungefunksjonshemmede.no

Høringssvar – Forslag til endringer i regelverket for arbeidsavklaringspenger

Unge funksjonshemmede har gjennomgått høringsnotatet og vil med dette avgi vårt høringssvar. Overordnet er Unge funksjonshemmede positive til departementets forslag om å endre innstrammingsene i regelverket for arbeidsavklaringspenger som ble innført 1. januar 2018. Videre er vi kjent med at departementet skal utrede ordningen i sin helhet, og tar derfor høyde for at det senere vil komme muligheter til å påvirke utformingen av et nytt regelverk for arbeidsavklaringspenger. Utover dette stiller Unge funksjonshemmede seg bak høringssvaret til Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO).

Avvikling av karenperioden og overgangsordning

Unge funksjonshemmede støtter forslaget om å avvikle karenperioden. Dagens karenperiode har for mange medført stor usikkerhet tilknyttet egen økonomisk situasjon og forutsigbarhet i livssituasjonen. Økonomisk usikkerhet er ikke helsefremmende, og gjør ikke veien ut i arbeidslivet kortere.

Videre støtter Unge funksjonshemmede departementets forslag om overgangsordning uten videre merknader.

Tidsavgrensning i ordningen

Unge funksjonshemmede er delvis enige i departementets forslag om at ordningen skal være tidsavgrenset, men støtter i denne høringsrunden forslaget om to års unntak for arbeidsavklaringspenger.

Unge funksjonshemmede har forståelse for utfordringene som eksisterer tilknyttet spørsmålet om hvorvidt arbeidsavklaringspenger skal være en tidsavgrenset ordning eller ikke. Vi ønsker her å belyse to aspekter innen ordningen som medfører ulike behov for tidsavgrensning. I en helhetlig gjennomgang av ordningen for arbeidsavklaringspenger vil det være viktig å utrede muligheten for å etablere en tidsavgrenset ordning som samtidig er fleksibel for de gruppene som har behov for dette. Som paraplyorganisasjon bidrar Unge funksjonshemmede gjerne i dette arbeidet med å belyse behovene til ungdom og unge voksne med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom.

Behovet for fleksibilitet i ordningen for arbeidsavklaringspenger

For mange unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom er utdanning veien inn i arbeidslivet. Bruk av ordningen for arbeidsavklaringspenger til å gjennomføre høyere utdanning er et godt og velfungerende tiltak, som dessverre er lite brukt. Bruk av ordningen er et positivt tiltak for å få flere inn i arbeidslivet ved at ordningen åpner for muligheten til at flere kan fullføre høyere utdanning. Samtidig er tidsavgrensningen i dagens ordning en utfordring for mange, og medfører at ordningen brukes i liten grad.

Først og fremst må det tas høyde for at de færreste begynner høyere utdanning i løpet av den samme måneden som de får innvilget arbeidsavklaringspenger. Grunnet saksbehandlingstid og individuell oppfølging fra NAV vil det ta en viss tid fra arbeidsavklaringspenger er innvilget til det er søkt om opptak til høyere utdanning. Parallelt med prosessen i NAV må det tas hensyn til søknads- og inntaksfrister for høyere utdanning. I praksis betyr det at det går minimum et halvt år fra arbeidsavklaringspenger innvilges til høyere utdanning kan startes.

Videre er det slik at av alle landets studenter er det omtrent 50% som fullfører på normert tid¹. Det betyr at det er like vanlig å fullføre en bachelorutdanning på normert tid som ikke. Det er derfor urimelig å ta høyde for at denne statistikken ikke gjelder studenter med funksjonsnedsettelse eller kronisk sykdom. For å sikre at studenter med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom i realiteten får fullført høyere utdanning er det nødvendig med en fleksibel ordning slik at disse kan få utvidet perioden for arbeidsavklaringspenger. Av Hurdalsplattformen legger regjeringen til grunn at alle som kan og vil jobbe skal få muligheten til det, og for mange unge voksne med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom er høyere utdanning helt essensielt for å komme ut i arbeidslivet. Samfunnsøkonomisk er ett eller to år utover de foreslåtte fem årene en god investering for å sikre økt deltakelse i arbeidslivet.

Unge funksjonshemmede mener derfor at det i en helhetlig gjennomgang av ordningen for arbeidsavklaringspenger må tas en grundig vurdering for å se på muligheten for bedre fleksibilitet i ordningen. Unges ønsker om å ta utdanning for å komme i arbeid bør veie tungt, og for mange vil bruk av arbeidsavklaringspenger og individuell tilrettelegging gjennom ordningen fungere veldig godt.

Behovet for tidlig avklaring

Departementet påpeker selv viktigheten av å opprettholde målet om rask avklaring av mottakers arbeidsevne. Ungdom og unge voksne med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom er en mangfoldig gruppe med ulike behov. Som nevnt over har enkelte god arbeidsevne og en helsesituasjon som gjør høyere utdanning og deltakelse i arbeidslivet fullt mulig, men med behov for noe individuell tilrettelegging. Andre har en helsesituasjon som tilsier at hel eller delvis uføretrygd er nødvendig, og har derav et behov for tidlig avklaring.

Avklaring til uføretrygd medfører økonomisk sikkerhet for personer som har behov for å ivareta egen helse. Tidlig avklaring bidrar til redusert økonomisk usikkerhet og økt forutsigbarhet i egen hverdag, og derav bedre muligheter til å ivareta, og eventuelt bedre, egen helse. Videre ønsker vi å bemerke at uføretrygd for enkelte kan være en inngangsport til arbeidslivet gjennom økt bruk av gradert uføretrygd. Unge voksne med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom ønsker å bidra på arbeidsmarkedet, men enkeltes helsesituasjon gjør dette vanskelig til tider. Gradert uføretrygd åpner dører for de som har kapasitet til å påta seg arbeid i de periodene helsen tillater det. I tillegg kan gradert uføretrygd også være veien inn i 100% arbeid gjennom gradvis opptrapping i arbeidslivet. I en helhetlig gjennomgang av ordningen for arbeidsavklaringspenger mener Unge funksjonshemmede at det vil være behov for å se på rammene for tidlig avklaring, samt muligheten for oppfølging og bistand til mottakere av uføretrygd som helt eller delvis ønsker seg inn i arbeidslivet.

Med vennlig hilsen,

Ingvild Østli
Generalsekretær
Unge funksjonshemmede

Ingrid Thunem
Styreleder
Unge funksjonshemmede

1) Statistisk sentralbyrå (2019): SSB analyse 2019/17: Frafall i universitets- og høgskoleutdanninger
<https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/halvparten-av-bachelorstudentene-fullforer-ikke-pa-normert-tid>